Մանգու�ի էֆքեար օրէական 300 նիւսխէ վերիւոզ, օրէական գէյմէթի, Իսթանպոլ իչին կէչէր ագճէ 250, վէ այլթէ պլաղը 125 գրշ. վէ թաշրաալար իչին թօսթա փարաղը տաթի իչինէ օլարագ, օրէական գէյմէթի սաղ ագճէ 250, վէ այլթէ պլաղը տաթի 125 գրշ. օլանագ տրը։
Վէ պէհէ նիւսխէսի 40 ը փարաճա սաթըլըրագ տրը։

Անատոլուի Էֆքեար

ՄԻԻՆ ԱՏԻ

Իկանթը պէհէր տաթը բիր իչին, պիրինճի սէֆհասը 3, իքինճի սէֆհասը 2, վէ իւչունճի, վէ սոնրի սէֆհարասը 1 էր գրշ. ալընանագ տրը։
Մէ քիթապ վէ սոնրի, վէյ օղլունտա 8 սաղրա եօլաճ 467 նիւմէրօլու խանէսէ ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏ թագիանէսինէ, Կարագեօ Ց փանասան իսմինէ կէանէրլիէճէք տրը։

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՑՑԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՏՑԻՐԷ

ԻՒԶԻՒՆՃԻ ՍԷՆԷ ՀՐԱՕ ՇԱՊԱՆ 15 — 1868 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 15 ՃԻՒՄԱ — ԱԼԱՖՐԱՆԳԱ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 27 — ՆԻՄԷՐՕ 804

ԻՍԹԱՆՊՕԼ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 14.

ԽԱՐԻՃԻՑԵԼ

ԳՈՒՐՍԱՆԱԼԱՐ ԻԼԷ ՊԻՐ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷ

Զին մէմալիքինէ Հօ նամ նէ հրաէն իշէրի կէմի կիրէմէսինէաէն, իշէրիսէ մալ կէֆիլիւմէք իսթէեէն կէմիլէր մէգքիւր նէ հրին ագզընա տէմիր ամրպ մալէրի սանսալարա եիւքէրլէր վէ էօյլէճէ իշէրի եօլարլար։

Պու խուսուս պիր թագրմ գուրսանարա պիւյիւք պիր քեար գարուսու աշմրշ իսի։ Նէ հրին ագզընա եագրն Զու–Զի նամը իլէ պիր քէօյ պուլունուպ, գուրսանլար օրասա իսքեան իմմէքսէ։ Վէ փէրի կիրէն մալ սանսալարընը չօգ տէֆա վուրուպ եաղմա իմմէքսէ, վէ կէմիրէրին տէրունընէ պուլունանլարը, քէնտի մալէրինին եաղմա իսիլսինի կէօզլերի իլէ կէօրմէքսէ իքէն, անլէրէ գարշը պիր չէյ եաբամասրգլարընան պու զարար զիեանա անճագ սէմիրճի օրասպիմէքսէ իսիլեր։

Գուրսանլար կիմիքճէ վարիսաթ քէսպ իմմիշէր, վարիսաթ քէսպ իմմիքճէ գու վէրէմէնմիշէր, վէ պէօլէլիքլէ Զու–Զի զիեասէ պիր իսթիհքամաը մէվզը հէյեմէթի քէսպ իմմիշ իսի, նէրմէրիմ պիր Զին քէօյիս։

Պու տէֆա, Ինկիլիզ պարութու, պու հայուսա մէքէանընը տաթի խարապ իմմիշ տրը։

Պրսթարան նամ պիր ու ֆագ Ինկիլիզ հարպ սէֆինէսի սանսալարընան պիրիսի, մէգքիւր նէ հրին իշէրէրինէն պազը լէվգիմաթլա կէրի տէօնմէքսէ իրէն։ Զու–Զի գուրսանլարը պու սանսարն իւզէրինէ սաթէշ իմմիքսէն սօնրա, տէրունինէ պուլունանլարը եաղմա իսէրէր, վէ պիր Ինկիլիզի տաթի եարալանը։

Պունուն իւզէրինէ Ինկիլիզ գօմանսանը, Զին մէմուրինինէ իսիթար իսէրէք, մէգքիւր էտէպսիզէրին ալոզ ու կիրիֆթ օրունուպ ճէզարարը վէրիլմէսինի մանթրուպ իսէր։

Պիւյիւք Մանդարին, գօմանսանընն պումանթրուպու իճրասընա մէմուրինիէթէ միւպաշէրէթ իմմէյէ հազըր պուլունմուշ օլմասը իլէ պէրապէր, էօյլէ պիր միւհէթմ մահէլի գապթ իմմէք իշէն Ինկիլիզլէրին եարարմընա միւ հրաճ պուլունուրսունա տաթի պէեան իսէր։

Գօմանսան, Մանդարինին սէօյլէմէսինի հագգը կէօրէրէք, Պրսթարարն գագանընը եագարրը, վէ գաղիրի օրասուրսունա գարար նէ հրին իշէրիսինէ ասրարու սօգուրարագ, հէման Զու–Զինին պիր վէ պիր չարէէք միլ ու զագլարընա տէմիր աթարա։

Պատէ հու պ'ըգաշ Մանդարինէրթուրմաճագ թարիգ իւզէրինէ Ինկիլիզ գօմանսանընան թարիմաթ ալարգանան սօնրա, 300 նէֆէր Զին ասաքիրի իլէ Զու–Զի իւզէրինէ վարմասա պաշլարը։

Գօմանսան իլք էվվէլ, մէգքիւր քէօմիր թէսլիմ իմմէյէրինի գուրսանարա իսթար իսէր։ Ֆագաթի ոնրար բէատ իլէ ճէվապ վէրմէքլէրինէն, մուհարպէ պէեէ սան գարար վէրիլիր։

Զու–Զինին իսթիհքամաթը գայէթ արրասընա, վէ իքի գրէթա տաթի թօքու վար իսի։

Ինկիլիզ գօմանսանը պիզգաթ, Մանդարինէրին ասաքիրի պաշընա կէչմի, վէ պու ուֆագ օրասուհու թէշքիլ իսէնէր, իքի թօրլարը վէ պիր չօգ ուֆագ սիլահլարը ամէշն ալմընասա օլարագ հիւճում իմմիլէր, վէ թա էօն իսթիհքամաթլարը իչէրիսինէ գասար իլերի վարարլար։

Ֆագաթ օրասա, պիրտէն պիրէ քէն տիլէրինի, ասլու սէրթ օտուն չեվիրէր մրիսլը պիր թօրլագ իւզէրինէ պուլարագ, վէ սեռագլարը տաթի չըպլագ օլուսդուն սան, եէնէ այնի վէճճ իւզրէ չէտա պիր սաթէշ ալմընասա օլարագ կէրի չէքիլմէյէ մէճպուր օլուսլար։

Իմմի, իշ Ինկիլիզլէրէ գարմշ իսի, Ֆագաթի պունարասա ազլըգ օրասուգլընան, գուրսանլարը մէվզիրինի հիճում իլէ ալամազլար իսի։

Գուրսանլար օլ գասար գուվվէթմէմալիք պուլունմագասա իսիլեր քի, պէյէնմիքլէրի թարաֆա 600 քիշի եէթիշմիրէ պիլիրլէր իսի։

Գօմանսան ճօնարն, քէնտի բրանընը թէպարի իմմէյէ մէճպուր օլուսդուն սան, թէքրարէն կէմիսինի սէօնմիս, վէ օլ վագրթի իշ կէօրմէքլիսին որրասը կէմիրնին թօրլարընա կէլմի։

Պու սրթէշ տաթի սախլամա գասար սէվամ իսիրսի։ Ֆագաթի հալէա խայբը պիր սեթրթէք կէօրսրէմէմէքսէ իսի։

Օլ կիճէ, գօմանսան սէֆինէսինի պաթթալ թօրլարընան պիրիսինի գարահա չրգարը։ 16 նէֆէր Ինկիլիզ ասաքիրի պու թօրուն իսրամէթինէ թայնին իյէտի, վէ ֆէրասար կիւնիւ սապահընը 600 եարասա ուգագլըգասան, գուրսանլարընն իսթիհքամաթընը տէօյմէյէ պաշլասը։

Պիր գաշ սաաթ սօնրա, պու թէսպիրին մու հասսէնաթը մէյսանա չըգմըշ իսի։ Չունքի, իշ իսթիհքամաթլարընն էքսէրիսի խարապէյէթէ եիւգ թութմուշ իսի։

Պունուն իւզէրինէ, գօմանսան թէքրարէն Զին ասաքիրինին պաշընա կէչիպ, իքինճի հիճումու իճրա իմմէք իսթէտի։ Ֆագաթի պիւյիւք թէլէֆիսթա թէքրարէն կէրի չէրիմէյէ մէճպուր օլուսդուն։

Նիհայէթ մէգքիւր իսթիհքամաթլար իքի կիւն միթէմասինէ թօրա թութուսդուգասան սօնրա, իշին պաշա չրգարըմասընա մուվաֆֆագ օլմասընապիլսի։ Վէ Զու–Զի պիր գաշ մահէլինէ եանմասա պաշլասրգասա, Ինկիլիզ գօմանսանը 24 նէֆէր Ինկիլիզ ասաքիրի իլէ մէգքիւր քէօյիս գապթ իսլէտի, վէ իսթիհքամաթլարընը եագրգ կրգրպ խարապ իմմէքսէն սօնրա, Զին Մանդարինէրինէ թէսլիմ իսլէտի։

Գօնթ Պիզմարգը իսասթալարը քեամիլէն իսիլէշմիշ օլուսդուն, տէր հալ քէնտի իշինէ միպաշէրէթ իմմէյէ պաշլասաճագը մէմուլ օլունմագասա իմիշ։

— Սէն–Բէթերսպուրկասան պիլսիրիսիտիկինի նէ գարէն, Էնվալէ–Բասա նամ գազէթա, քի հարպիսէ ասպիրէ սինին ալէթի օլարագ, պիւյիւք իւն գազանմըշ օլան պիր վարագա տրը, սէնէյի հազրէ խիթամընասան պէտ իլէ, ալթընգ նէշրօ օլունմասաճագ մը։

Սրանեանքն խարիճաէ պուլունան մէմալիքէրինաէ էսիրլիքաէն գուրմէթուլարագ սէրպէսթի օլմուշ օլան վէ Մասրիսա պուլունան սիեասէթար, մուվագգաթ հիւքիմէթլէրինի ապագա հալթագտիմ իսէրէք, քէնտի գարրնասալարընը տախի սէրպէսթ գէրմանարրինը նիհայէթ իսլէմիշէր տրը։

— Ավթրիանոն Գրագիա էեալէթինէ օլան Ակրամ շէ հրինէն Ցաղ նամ գազէթասա քէշեսի օլունան պիր թէլէկրաֆա նէգարէն, հարատարար կիւնեսի գվագթի Բարանդանամ բէօյիս պատարագ, օրթա սանարգընասա պուլունան պիր միլեան ֆիսօրինի գարշի իյէմիշէր, վէ սէրպէսթձէ ալրագ եիւրիւյիւ վերմիշէր տրը։

— Լինասրասանա պէյ գրագթասը, Ֆրանսա ասվէլթի թարաֆրնասան իսարա հիւքիմ մէթինէ 20,000 թիր ֆէնք հէտրէյէ օլունմուշ օլասուգունն պիրտիրտիքսէն սօնրա, Ֆրանսաներն պու ճէօմրարլի իթալիա հիւքիմէթինին խոշունա կէլմէյէճէք տրը տէր։

— Կունան գրարը ֆօրմ հազրէթիլրինին, եագընասա Ֆրանսասա վէ Ինկիլթէրրասա կիսէճէկի Գօրսօրօնանա մէնէրայնամ գազէթասա օգունմուշ սուրբ

ՏԱԽԻԼԻՑԵԼ

ՄԸՍԸՐ

Մըսրրուսան նէֆի օլունան Հալիմ բաշա հազրէթլէրի թարարընասա խրտիվի–Մըսրը Խամիլ բաշա հազրէթլէրինէ իրսալ օլունան մէքթուպուն սուրէթի թէրճէմէսինի Լէվանթասան ալրագ տէրճ իտէրիզ։

«Զաթը մէալի սիմսթի խրտիվի Մըսրը Խամիլ բաշա հազրէթլէրի

«Հուգուգ վէ միւսթագպէլիմէ (ապագայ) իսթինասանէն զաթը խրտիվիլէրինիզ էֆալ ու հարաքեսթը հագգընասա սիքիթ ու գայասրզլըգ իսրազ իմմէքլէյիմին սէպէպի պաշգա պիր շէյ օլմաերգ, իլլա Վաթանըմըն ումուրու իսասրէսինճէ գաթան պիր մէսխալիմ պուլունմասրզը ճիհէթիյլէ օլ պապակ իւզէրիմէ հիչ պիր մէսուլիյէթ կէլէմէմէսի օլմուշ տուր։

«Զի չարէ քի շու ազիմ թէէսիֆի տէրունիսի մուճիպ օլաճագ թէրքի սիքիթ մասասէսինէ նիհայէթ իւլ էմր մէճպուր օլմուշմ տուր։ Զիրա, պիքիթի իմմիիրազ իյլէտիկիմէ, տէվամը նամիմքին օլան պէօյլէ պիր հալէթի թագաթ ֆէրսանընն վուգուսնէ բուի միւսասասէ կէօսթէրմէք կիպի մազանալը իզհարրյա օլ պապակ քէնտիմի ճիւնհա վէ գապահաթա իլգա իտէճէկիմ միճէրրէպ պիր քէյֆիյէթ տրը։

«Պու քէլամարրմ, զաթի խրտիվիյէթսիմսթլէրին նէֆսինէ ասրա կիրան կէլմէսին. չունքի, քէնտի նէֆսիմի մուհաֆազա իտէրէք, պիզզաթ զաթը էֆխէմիլէրինի տախի մուհաֆազա իմմէյէ ճահա ու իդարամ իմմէքտիր. պիրիպիրիմիզէ էօյլէ պաղլէր իլէ պաղլրրզ քի քեամիլէն չէօզիւլմէզլէր. տամարլարընընզասա ճէվէլան իմմէքտէ օլան գան մէկէրչի պէնիմ տամարլարմասա տախի ճէվէլան իմմէքտէ տէյմի՞լ մի տրը. վէ պունուն պէօրէ օլմասը իլէ տէյմի՞լ մի իսի քի, զաթը էֆխէմիլէրինէ գարշը վուգասա կէլէն սուի գասա խապէրինի ալարզըմասա, կէչմիշի ունուսուպ, հիսսի տէրունինմի ռիզէրէ պէեան իմմէկէ միւպասէրէթ իյլէսիմ։

«Սիքիթ ու պի գայա իւզրէ պուլունապիլիր իսիմ, էկէր զաթը խրտիվիլէրի, պէնիմ խամիմի, եանի բէտէրիմանէն պանա միրասա սիւչէն վէ էզքեարի ճէմիլէ իլէ մումթասրքի օլան օլ խամի մախասուս ֆիւրամուշ իմմիշ օլա իսի։

«Գանդի սրրալարտա վէ նէ սուրէթլէ պու իսմ թէլաֆֆուզ օլունմուշ սուր, Հէմ նալանրգ վէ հէմսէ նամուսթահազգ սուրէթսէ օլարագ վուգուսա կէլմիշ օլան իշ պու թահգիրրէ, իքինիզին տախի մանթպուի մուֆախխամը պուլունան զաթը հազրէթի Շահանէյ պիլսիրիպ, զաթը մասիլէթսիմանթլարընասան թազմինանթ մանթլուպ իմմիշէմ տրը, զիրա պու թազմինանթը անտէն պաշգա քիմսէսէն մանթլուպ իսէմէմ. պունա քէմալի ԼՏՏի յէթ իլէ միւնթազրը պուլունուսուզում հալտէ, զաթը խրտիվիլէրինի սայիր պիր տիվան հուզուրունա իհզար իսէճէկիմ տրը։

«Սրրասա ֆեսաֆիֆի փասէշահլարընը իւզէրինէ պիր հաքիմ վար տրը. պու հաքիմի մութլաղ տէտիկիմ, էֆքեարը ամմա տէնիլէն շէյ տրը քի անլէրի հուզուրունա ճէլալէ, անլէրին ամէլ ու հարաքեսթը իւզէրինէ հիքմ իսէր, էօյլէ պիր հիքմ քի, ճէնապը հագգ վէ եախսա թէվարիս մուվաճէհէսինէն պաշգա հիչ պիր եէրսէ չէօզիւլմէզ. իմմի, Սէլամ եօզարսա վէ թէվարիս խէ ուզագասա տրը։

«Պէօյլէ պիր նահագգ սուրէթսէ օրան թահգիրսէն հագգը օլարագ քէնտիմի մուհաֆազա իմմէմ իչին չիքեայէթ իմմէմէլիսինիզ. չունքի, պունա էպէպիեէթ վէրէն սեզ վէ միւմթէշարլարընընզ օլմուշլար տրը։ Զաթը խրտիվիլէրին իսթիրահաթ ու մահզուզիյէթինի իսրալ իմմէքլիքի միւրաճճահ թութար իսիմ, էկէրչի շան ու չէրէֆ, քէնտի իւզէրինէ պիր վազիֆէ պրրագմուզսա իսի։ Մէհմէտ Սալինն մախասուսի, զուհուրա կէլմիշ օլան էֆալը ժէնիուրլէրին նագլինէ կիրէշմէզ իսի. էօյլէ ֆէրիլէր քի էկէրչի պիր եէնի աղրը ամէլ անլէրին սահիհէկինի թասսիգ իմմէզսէ իսի, քիմսէ ինանմասասաճագ իսի։

«Իֆթիրա էթ, ազ չօգ միւրատընա իրէրսին, տէրլէր մէսէլի մէշհուր տուր։

«Զաթը խրտիվ իլէրինէ պէեան իտէրիմ քի, ալէյհիմնէ զուհուրա կէլէն օլ քեաֆֆէյի սույի նէյէթէ մէպնի օլան թէճրիպէլէրտէն պաշգա պիր սէմէրէ հուսուլէ կէլմէյիպ, անճագ անլէրի իճրայէ թէչէպպիս իսէնլէրին ար ու հիճապընը մուճիպ օլաճագ տրը։

«Անէյի հազրէնին հոկ. 12 պինտէ 35 չաղլարընասա պուլունան վէ Մուհամ-

մէտ–էֆէնտի Զարա նամ զաթ, Գահիրէ վալիի թարաֆընտան Մահարիտ ախզ ու կերիֆի օրունուզ գինճիրգէնտ օրարագ պիրմէմ ներէեկ նագլ օրունմուշ տուր։

«Ուշագ ըմրն նէ՞ ճիւնհասը վար իսի, տավաճրար քի՞մ տիր վէ նէ՞ մատաք իչին տավա օրունուեօր. հիւքիւմէթ թարաֆընտան պիր կէօնա թէֆթիշ վէ թէճասիւս իտիրմիշ մի տիր, վէ անրն նէթիճէսի նէ՞ օրմուշ տուր։

«Մուհաքէմէ իտիլիպ, հիւքմ օրունմուշ մու տուր, մէկէրչի օրմուշտէ, կիզլի տէ՞մի սագլանմագտա տրր։

«Օնկրատան գալգրպտա, եալընըզ պանա գարշը զալ իմանէ պիր իֆթիրա իթմէք մագսատի իլէ, խանէտաներնրզտան պուլունան պիր բրէնսին խրամէթինտէ օրունան պիր խատէմէյի, էօրֆէն, ֆամիլեասընտան, էֆէնտիսինտէն մահրում զըլմագ վէ էլլէրինի սեաղլըրընը տէմիրէ վուրուպ, պիրմէմ նէրէյէ եօլլամագ իչին մի խոր քի, աշանամէլէրին իպթալընը Լվրօբա տէվլէթլէրինտէն մահրլուպ իյլէմէք իւզրէ, վիւքէլանրզտան պիրիսինի ուզագ մահէլլէրէ գատար եօլլատընրզ, մէպուսան մէճլիսի իշտտա իթթիհիզ, վէ թէգատիւմ լուղէթինի տիշանընրզտան վէ էվրագը բիմի յէլէրտէն էքսիք իթմէսինիզ իհտի, նէյէ՞ եարատը պունլար։

«Գաչ քի, թատտիգ օրունմուշ օլան իշ պու սուի գատտ, ալրգտան ալրդա իճրա իտիրմէք, վէ սահիպի ճիւնհանընտա քիմ օրատուզու պիլինմէք տիր, պու հալտէ, տէմի՞զլէր, եախօտ տէտիրթմէզլէր մի քի, զաթը խրտիվիլէրի շախսընա ալթրան կիւլլէլէրին օլ խաֆի մատտէսինտէ ուշագ ըմրն տախի մէտիալի վար տրր, քի անրն իւզէրինէ հիւքիւմէթինիզ թարաֆընտան հալէա սիւքիւթ օրունմագտա տրր։

«Իշ պու զալ իմանէ օլան գուվվէթէ գարշը խրտիվէթ քեարրմ, քէնտիսինի մուհաֆազաեա միւքթէտիր օրամատրընտան, զէնճիրլր ալթընտա ահ ու ֆիրեատ իթմէքտէ տիր. լաքին, պէօյէ պիր սօն տէրէճէտէ օլան զուլմ ու զատտարլրդ իւզէրինէ սիւքիւթ իտիպ, անա գարշը բրօթէսթօ իթմէմէք պէնիմ իչին միմքինիզ օլտուղունտան, իշթէ ալէմէ պիլտիրիրիմ քի, էֆքեարը ամմէ, զաթը խրտիվիլէրին ամէլ ու հարէքէթինէ հիւքմ իթտին, վէ զաթը խրտիվիլէրի տախի, քէնտի հիւքմինէն հուտտտա թահթրնտա պուլունտուզունու անլարն. հէր նէ գատտարտա, պիր պիւյիւք հիւքմտարրն լաֆզընը թէլաֆֆիզլէ, «Մըրրտա պիրիճիք նիզամ պէնիմ քէյֆիմ տիր» տէմիշ օլտուղունտա պիլիրիմ։

«Խրտիվ հազրէթլէրի, իշպու թէհամմիլ օրունմագ տէրէճէտէ օլան զուլմ ու թէատտիեաթրն չօղ սէպէպլէրի վար իսէտ, պէնտէնիզ պուրատրգտա եալընրզ պիրիսինի պիլտիրմէք իսթէրիմ. Ալլահ վիրէ իտիսէ զաթը Ալինիզէ սեօյլէեէճէկիմ շու սօն լուղէթլէր իւզէրինէ միւթալեա իտէյիսինիզ։

«Քէնտի թատիի միւսթէշարընրզտան վէ խանէտանընրզ ազալարընտան այրըլարագ, քի եալընրզ անկէր սահիհլիկի սէօյլէմէյէ ճէսարէթ իտէպիլիրլէր, զաթը խրտիվիլէրինիզ, հագրզաթը հալը քէնտուսինտէն սէթր իտէն վէ սէթր իթմէյէ մէնֆաաթը պուլունան էճնէպի ատամար իչինտէ եաղամագտա վէ իտարէ իթմէքտէ տիրլէր...

«Քեաֆֆէյի քէօյլէրինիզ խարապա եիւզ թութմուշ տուր, վէ նէ եաբաճաղլարընը շաշրմր, օլան թէկպասլարընրզ իսէ, պիհուտէ եէրտէ, եէնիտէն եէնիեէ զուհուրա կէլմէքտէ օ-

լան վէրկիլէրտէն գուրթուլմսեա չալըշմագտա տրրլար. Մըրրրն պօրճու 3 միլիօնտան զիեատէ թէզաեիւտ պուլմուշ վէ վէրկի տախի եիւզտէ 40 արթմըշ տրր. պունլարրն սահիհլիկինի քի՞մ ինքեար իթմէկէ ճէսարէթ իտէպիլիր։

«Աճէպա զաթը խրտիվիլէրի, էվրօբաեա վէ մէմալիքինիզէ էքսէր տէֆա վէ ալէնէն վատ իթտիքլէրի թէզատտիւմի պու սուրէթլէ՞ մի իճրա իտէճէք տիր։

«Սահիհլիկին կիզլիտէ պրրագրմասընա հէր նէ գատար չալըշրլատա, եինէ ֆիւթուհաթլա մէյտանէ չրգաճաղր միւճէրրէպ տիր»։

Շուպրա սարայը 1868 հոկ. 22

(Իմգա) Հ–ԼԷՄ.

ՀԱՆԵԱ

Հանեատան նոյեմբեր 19 թարիխէ Գուրիէեէ եազըրարընա կէօրէ, կէչէն հաֆթա պիր չօգ նու ֆու գու Ամագալարը չէհիրէ կէլմէկ, վալի հազրէթլէրինին հուզուրունա չրգմըշլար. վէ, էկէրչի նահիէլէրինտէ գուրէ եալըմա եաճագ օրուր վէ հիւքիւմէթի սէնիյէ թարաֆընտան Ամագեա նահիէսի էպէտի սուրէթտէ օրարագ վէրկիտէն մուաֆ թութուլուր իսէ, քեաֆֆէթէն իթատտ իտէճէյինէ պիրիրմիշլէր տիր. Պէօյէ թէքլիֆլէրին գապուլ օրունամատեաճաղը քէշֆ իսթէպիլիր։

Վալի բաշա հազրէթլէրի, պունլարա ճէվապ օրարագ, Ամագալարրն, հիւքիւմէթի սէնիյէ թարաֆընտան քէնտուրէրէ իհտան օրունանրարրա միթէքեաֆի օրմատա պօրճու պուլունտուգլարրը վէ Ամագեանրն, ճէզբէնին ապիր նահիէլէրինտէն պաշգա իսթիսագա մանիք օրամատեաճաղրը, վէ էկէրչի պէեան իթմէքլէրի պու արգուլէրինտէ դամի տուրուրլար իսէ, քէնտի տաղլարընա չէքիրէպիլէճէքլէրինի պիլտիրմիշ տիր։

Սավա բաշա հազրէթլէրի Հանեատան չրգրպ, քիւրտի հիւքիւմէթի պուլունան Ամագեատա կիթմիշ տիր. օրատա էշգեատարրն մու խապէրտարը քէսմէք վէ անէրի տաղլար թէկէսինտէ գալմատա մէճպուր իթմէք իչին, գուրէրէր ինշասընա միւպաշէրէթ իտէճէք տիր։

Տէվլէթլու Ֆուատ բաշա հազրէթլէրինին, քեամիլէն շեֆֆարէկիր օրատուզունան, եագրնատա Տէր–սէատէթ ավտէթ իտէճէյինէ տայիր Ֆամիլեասընա պիր մէքթուպ եազմըշ օրատուզու Թէրագդը նամ զազէթանրն պէեանընտան տրր։

—Միսհաթ բաշա հազրէթլէրինին Գուլդարիսթան վալեսի նատագ օրունուպ Բուսճուզա կիտէճէկի վէ Շուրայի տէվլէթտէ իսէ, միւ շարիէսինին եէրինէ մուկեմ նազրը տէվլէթլու Բիւշտի բաշա հազրէթլէրինին կէչէճէկի Լինտրանտատտա օգունմուշ տուր։

— Ալթանտաթը սէնիյէ թարաֆընտան, փարիս մուահէսէսինին Ուլահ Գուլտատտա տայիր օրան պէնտրէրինին թէպտիլի թալեպ իսթիմիշ, վէ Կիրիտ իսլթիլալընրն թէսքին իսթիսիկինի միթէզմինին սիւէլի մուազզամատա պիր գրթա միզքէրէ կէօնտէրիմիշ օրատուզու, Նուէլ Լիպլը Բէյ նամ զազէթատտա օգունմուշ տուր։

— Տէվլէթլու Հալեմ բաշա հազրէթլէրինին, բէնչէմպիհ ախշամրը, զաթը հազրէթի Ամատրէթրէնահիյէ պիր վեզիթա վէրմիշ օրատուզու իշիսիրմիշ տիր։

— Տիվանը ահքեամը Ալլիէ տայիրէսինտէ, ազայի քիրատտան ատատէթլու Վահան էֆէնտի հազրէթլէրինին թահթը բիեատէթինտէ, թագիմ օրունան խաթիատարը կէօզտէն կէչիրիպ, թէսհիլե ումուր օրունմագ իւզրէ, պիր օտայի մախատս թէչքիլ օրունմուշ տուր։

— Իսթամպօլատա խարամ չօճու գլարը–նա մախատուս օրարագ պիր ինէր մէքթէպին իհտատար իշին ագՀէ թօրանմատա տէվամ իսթիրմէքտէ տիր. Զաթը Ֆահանէ թարաֆընտան, մէզքուր իրանէ տէֆթէրինտէ 7,000 Օսմանը լիրատար գայտ օրունմուշ օրտաղ տու սէօյլէնմէքտէ տիր։

— Կիրիտ իսթիսլանը կէլէճէք պահարա տէկին տէվամ իսթիրիմսի մէրամնտա մէպին, Ամինա վէ Շիրա գօմիթէլէրինին նէնիտէն կէօնիւլու վէ միւհիմմաթը հարպիյէ կէօնտէրմէք նէյէթինտէ պու լունուտ գլարը, վէ Կիրիտ էշգիտարընա վիրմէք իւզրէ, իսթիքլալ ագանտէ գրեամ իսթէրլիրինի թահգիք իսթիմիշ օրատուզունան, Սամիանատթը–Սէնիյէնին Ամինա սէֆիրի ատատէթլու Լանգո–Ֆոտիատա պէյ հազրէթլէրի թարաֆընտան դատնան հիւքիւմէթինի թէպլիգատը չէտատտ իճրա օրունատտա, վէ Կիրիտ մուտրիմ ատքէր վէ թօր վէ սայիր սիյահտար կէօնտէրմէք իւզրէ, էնճանա նամ գատրան կէմիսինին Ամագլի թարաֆընտա կիթտիկի, էյունան գագէթարարընտա կէօրիր լիր շ տիր։

— Աստրիա շէհրինտէ պիր հարիգ զուհուրի իլէ, հէման շէհրին եարրը եանմըշ վէ 30,000 լիրա գատար զարար հասըլ օրմուշ տուր։

ԹԷԼԷԳՐԱՖԻԿ

Մանչեսթէր Ռեսպոնս Բիւլլէթֆ։
(Ագանս Բիւրօ։)

Իթալիա բարլամէնթ օտա

Ֆլորանս 25 Նոյեմբեր։

Պու ախշամ Մէպու սան գամարասընտա, Մ. Միրի ըէյիս, վէ Մ. Մարտինի տախի բէյիսանի ինթիխապ օրունմուշ տրր։ պունլարրն ալթի տախի հիքիմէթ թարաֆընտան թագտիմ օրունմուշ գանտիտարար աբրրար։

Շէտիա պիր միւճատէլէտէն վէ գամարա օյ կիւնքի մէսէլէյի գապուլ իթթիրրէն սօնրա, բարա հիւքիւմէթինին, Մանթի վէ Սանթէթի նաման գաթրարը գամի իթմիշ օրմատրյա, բաքա չրգարրլամագ պիր հարէքէթտէ պուլունմուշ օրմատը հագգընտա, ժէնէրալ Մէնապրէտա հէմէֆքեար պունլանմուշ տուր։

Ավստրիա վէ Ուլահ–Գուլտատտան

Բէրլին 15 Նոյեմբեր։

Գուլ կիւն, Մաճարլըարատան միլլէթթէպ օրան գօմիսիօնտա, Ուլահ Գուլտատտա գուհուրա կէլէն վէ սուլհ ու սարսհա զարարը մուճիպ օրան գարդաշալարգարրն էօնիւնու տրմատա չալըշմըշ օրտուզունա վէ պիր գարդաշալարգ վուգուրտտ հիւքիւմէթինէ թարիգ թութմաճաղընտա տայիր, հիւքիւմէթէ պիր սիւտ իսթիմիշ տիր. հիւքիւմէթ պու սիւտլարրն ճէվապրնը եարրն վէրէճէք տիր։

Պերլին 25 Նոյեմբեր։

Կազէթ տիր Նօր, պիր պահրնտա, Բրուսիանրն Բուտանիա իլէ իլհագ պուլունմասընա տայիր թէվթուրրը ճէրհ իթմիշ, վէ Բրուսիա տէվլէթի, Մաճարիսթան իլէ տոսթ օրմագլըգը, Ուլահ–Գուլտատան իլէ տոսթ օրմագլըգտան տահա զիեատէ միւրաճճահ թութար տէյէրէք պահրնտա խիթամ վէրմիշ տիր։

Լոնդրա 25 Նոյեմբեր։

Գուլ կիւնէ գատար, 364 լիպէրալ վէ 247 գօնսէրվատիէօր ինթիխապ օրմուշ տուր։

Մօրնինկ–Բօսթ տէր քի, շեմանիքի գապինէթօ, էճնիյէթսիզլիք գուրասը վէրիլմէքտէն սօնրա, իսթիֆասընը վէրէճէք տիր։

Գոհէրբ 25 Նոյեմբեր։

Լօրտ Նէրիրը պուրատա վասլ օրտու։

Փարիզ 25 Նոյեմբեր–Իշլամը սատտ 6ընտա։

Պէրիմ վէֆատ իթմիշ տիր։

ԹԻԻՃԱՐԻՑԻ

Յէլբէ–ել 25 Նոյեմբեր։

Օրթա Նիս–Օրլեանս բամուգու ֆիլամթրատա թէպէտտիսի թամ եօգ տուր։

Իզմիր բամուգու ֆիլամթրատա թէպէտտիսի թամ եօգ տուր։

Սամիրչ 18 պին պալեա, բիրաչա եիւքսէք տիր։

Լէնդրա 25 Նոյեմբեր։

Թիֆթիք գավն 43 3/4 բէնա։

Ազիօն » 31։

Անատոլ Մրարը պու գատ բ մայիս ա-երնատա թէսլիմ օրունմագ իւզրէ 30/6։

Անատոլ արրատը հագրը 30/6։

Բում-իլի պու գատ եու մու շագ 43/6։

Մարսէլ– 25 Նոյեմբեր։

Թունա պու գատ եու մու շագ 128/124 ֆրանգ 33։

Սմանսն պու գատրը սէրթ 129/125 ֆրանգ 31։

Թէքիրատագ պու գատ։ սէրթ 131/127 ֆրանգ 35։

Սիրիա սու սատը յունվար սեբնատա թէսլիմ օրունմագ իւզրէ ֆրանգ 59,50։

Ամանա բամուգու եէնի մահսուլ ֆրանգ 105։

Կուրճի բամուգու ֆրանգ 95։

Վօյս գօգատը 4 վէրիլ » 29,50։

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՑԷ

ԳԱԼԱԹԱ ԲՈՒԶԱՆԸ

Նոյեմ. 14	Ախշամ գատատտը	46-13
» 15	Սապահ աշքրը	46-10
» »	Էն եիւքսէք	46-13
» »	Էն աշաղը	46- 6 1/2
» »	Էօյլէն գաբատտը	———

Ա Զ Գ Ա Ց Ի Ն

Բ.

ՈՐՈՒՄԱ ԵՒ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Կրօնքը Աստուծոյ ու մարգուն միջ ա-որնչութիւն մ'է։ Մարդուս սիրտը բնակուն բերանէն առ Աստուած վերանալ կու-զէ։ Կրօնքը միջնորդ մ'է։ Ասկէ է որ ա-խարհային շահեր ու նկատումներ քան չու-նին կրօնքին հետ։ Անանկ պէտք է ըլլալ, բայց ատանկ չէ եղած։ Տէրութեանց հա-մար՝ կրօնքը քաղաքականութեան գործիք մ'է։ Տէրութիւն մը որչափ աւելի բացար-ձակ միապետական ըլլայ, այնչափ աւելի ամէն բարոյական ուժէ զուրկ կ'կ'ալ զին-քը եւ այնչափ աւելի կը յենու կրօնքին վրայ որ հոն գտնէ փոխարինութիւն։ Կրօն-քով կը ամրանայ, պարպ արտերու վրայ եւ մինչեւ ուր որ տարածուի, կրօնքը մինչեւ հոն կը յուսայ տարածել իր տիրապետու-թիւնը։

Ռուսիոյ կառավարութիւնը ասկէ ուրիշ պատճառ մ'ալ ունի՝ Հայերը իր կրօնքին վերածել ուզելու համար։ անկեալ ազգե-րու համար՝ որոնց ոչ թագը մնացած է, ոչ որոշ եւ ինքնուրոյն ապգայնութիւնը, անոնց համար գեռ եւս քանի մը կայ որ հոն հայրենեաց յիշատակաւոր կը թրթռանէ իրենց սիրտը, այն՝ իրենց կրօնքն է։ Հին իտարիում եկեղեցեաց նահատակաւէր սինե-բուն ու պատառոտի կամարակապներուն ներքեւ գեռ կը հնչեն մինչեւ նոյն եղանա-կաւ՝ իբրեւ անցեալ դարերէն մնացած երգ-կարաձիք ազազակ մը, այն ազօթներն ու օրհնութեան սաղմերը՝ զորոնք կը հնչեցնէին նահատակ լուսազգն օրերու մէջ...

Ասանկ տեղ գեռ իսպառսպառ չը կոր-սուած ազգ մը՝ կրօնքը իրեն համար սա-կաւին դրօշակ մ'է։ Պէտք է խզել այդ դրօշակին ալ։ Եւ սակայն ինչ դժար բան ազգի մը սրտէն խզել իր կրօնքը։

Հայ եւ Յոյն եկեղեցեաց մէջ, ինչպէս նաեւ այս երկու եկեղեցեաց եւ Հռովմէա-կան եկեղեցւոյ մէջ, հաւատոյ էական մա-սերուն եւ կրօնական վարդապետութեանց նկատմամբ տարբերութիւնը ոչինչ է։ Տար-բերութիւնը աւելի ծիսոյ եւ արարողու-թեանց նկատմամբ է եւ եկեղեցական վար-չութեան մասին։ Հայոց եկեղեցին բացար-ձակապէս անկախ է միւս եկեղեցիներէն։ Այս անկախութիւնն է ամենէն մեծ արդ-գելք միութեան։ Ապա ուրեմն այս անկա-խութիւնը վերցնելու է նախ եւ առաջ։

Հայոց եկեղեցւոյն ընդհանրական գլուխը Ռուսիա կը նստի եւ կրօնական խնդրոց

մէջ իր հոգեւոր իրաւասութիւնը բանեցնելու համար Սինոդ մը ունի իր նախագահութեան ներքեւ։ Ահա այս Սինոդին մէջ Ռուսիոյ կողմէն աշխարհական պատգամաւոր մը կայ, որ Սինոդին որոշմանցը վրայ այո՝ կամ՝ ոչ՝ վճիռը տալու իրաւունքն ունի։ Ասով եկեղեցւոյն անկախութիւնը վնասված է արդէն։ Այս պատգամաւորին իրաւունքը որչափ աւելի ընդարձակի, այնչափ աւելի եկեղեցւոյ անկախութիւնը կը մեռնայ։ Սկզբունքը ընդունված է, կը մնայ միայն այն սկզբունքն աւելի ուժգնելու գործը։ Եթէ բանը միայն Ռուսիոյ Հայերուն մնար, մինչեւ հիմայ եկեղեցւոյ անկախութեան սաւերն անգամ մնացած չէր։ այլ Թուրքիոյ Հայերն ալ կան, եւ այնպիսի մէջոց մը գործածելու է որ Թուրքիոյ Հայերուն համար ալ ընդունելի ըլլայ։ Կաթուղիկոսն ու Սինոդը Ռուսիոյ հողին մէջ ըլլալով, անոնց վրայ ազդեցութիւն բանեցնելը դիւրին է։ բայց պէտք է որ նախ Թուրքիոյ Հայերը սերտ եւ անխզելի կապերով կապված ըլլան Էջմիածնայ աթոռին հետ, որպէս զի այն ազդեցութիւնը կարենայ ներգործել ընդհանուր հայոց վրայ, ուստի նախ եւ առաջ այս կապերը շատցնելու եւ ամրացնելու է ու առ այժմ Սինոդին մէջ գտնուած Ռուս պատգամաւորին խօսքն անգամ ընելու չէ, եւ անանկ մը ցուցնելու է թէ՝ այդ պատգամաւորին պաշտօնը ոչինչ բան մ'է։ Ատենը գայ նէ դիւրին է կարեւորութիւն ընծայել եւ իրաւունքներն ընդարձակել։ Մինչեւ այն ատեն պէտք է աշխատիլ Էջմիածնայ կաթուղիկոսին իրաւասութիւնը ընդարձակելու եւ տարածելու։

Էջմիածնայ կաթուղիկոսը թէեւ ընդհանրական գլուխ Հայասաննայց եկեղեցւոյ, այլ ոչ երբէք հանապազօրեայ եւ անմիջական իշխանութիւն մը բանեցուցած է հեռաւոր երկիրներ գտնուող հայոց եկեղեցական վարչութեանը վերաբերեալ խնդիրներու մէջ։ Ընդհանուր ըսկզբամբ, ամեն եպիսկոպոս եկեղեցւոյ իշխան մ'է, եւ մասնաւորապէս Թուրքիոյ Հայերուն համար Պատրիարք մը կայ, որ ազգովին կ'ընտրուի, որուն յանձնեալ է Թուրքիոյ Հայոց եկեղեցական վարչութիւնը։ Եպիսկոպոսունք կաթուղիկոսէն կ'առնեն իրենց հոգեւոր իշխանութիւնը եւ գայն կը վարեն Պոլսոյ պատրիարքին հսկողութեանը ներքեւ։

Իսկ եկեղեցական դասակարգութեան ամեն աստիճաններուն վերեւը, իբրեւ խորհրդաւոր նոր Սինոդի մը մէջ, քաղաքական նկատումներու անհասչելի բարձունքներու մէջ կը նկատէ Ազգն իր կաթուղիկոսը, իրեն չեն լավիր դրսի ժխորն ու մարդկային ընդերկրաքարշ շահերու բախմանէն յառաջ եկած անհուն աղաղակը եւ կրից ու փառասիրութեան ալիքները՝ որ երթալով կը բարձրանան ու երկրիս մակերեւոյթը կ'ողողեն, իր աթոռին առջեւն կ'երթան մեռնիլ անշշունչ։

Իրմէ կ'իջնեն կը ծաւալինուխք օրէնութեանց Լուսաւորչայ ցիրուցան յետամնայ որդւոցը վրայ. իրմէ կ'աւանդուին օրէնք եւ վարդապետութիւնք եկեղեցւոյ եւ իրմէ կը բաշխուի եկեղեցւոյ շնորհացը հետ այն Ս. միւռոնը որ ըղձրիատոնեայն ու ըղձահանայն կը նուիրագործէ եւ Աստուծոյ որդի ու պաշտօնեայ կընէ։ Եւ ամեն անգամ որ Աստուծոյ անունը կը փառաւորվի եկեղեցեաց մէջ մինչեւ ի ծագս աշխարհի ուր որ Հայ եկեղեցի մը կայ, հոն կաթուղիկոսին անունը կը յիշվի։

Ահա՛ կաթուղիկոսը, ահա՛ իր սրբազան իրաւունքները զոր Աստուծմէ առած է եւ զոր մարդիկ չեն կրնար կապտել։ Այս իրաւանց սահմանին մէջ իր կատարեալ ազատութեամբն ու անկախութեամբը կը գործէ նա։ Եկեղեցւոյ արժանապատուութիւնը եւ հոգեւորական շահերը ասկէ աւելին չեն պահանջեր։ Իսկ քաղաքական շահուց համար ասկէ շատ աւելին պէտք է։ Պէտք է կաթուղիկոսին հանապազօրեայ միջամտութիւնը հեռաւոր երկիրներ բնակող Հայոց եկեղեցական խնդիրներուն մէջ, մինչեւ անգամ եկեղեցական վարչութեան ու բարեկարգութեան մանրամասն պարագաներուն նկատմամբ որ երբէք կրօնական խնդիրներ չեն։

Վերը ըսինք թէ ինչ պատճառներով Ռուսիոյ քաղաքականութեան շահը կը պահանջէ որ՝ կաթուղիկոսը աւելի ընդարձակ աւելի մանրամասն ու աւելի ուղղակի ազդեցութիւն մը բանեցնէ Թուրքիոյ հայոց վրայ. տեսնենք հիմայ թէ ինչ միջոցներ գործածեց այս նպատակին հասնելու համար։

Ներսէս կաթուղիկոսը նոր վախճանած էր։ Կ'ըսեն թէ Ռուսիոյ կառավարութեան կողմէն առաջարկութիւն մ'եղած էր Ներսէսի՝ Հայ եւ Ռուս եկեղեցիները իրարու հետ միացնելու համար։ Երջանկայիշատակ կաթուղիկոսը որուն արիութեանը եւ հանճարին վրայ դեռ պէտք է ողբայ ազգը, այս առաջարկութիւնը առաջին անգամ մը բացէ ի բաց մերժելէն ետքը, երկրորդ անգամ ալ նորէն մերժելու համար պատասխան մը կը ծրագրէր երբ յանկարծակի մահուամբ մեռաւ։ Ատեն մը երկարօրէն հասարակութեան եւ օրագիրներու մէջ խօսվեցաւ այս գաղտնակիցի մահուան պարագայներուն վրայ, չըսենք այսօր։ Այնպիսի ոճիրներ կան զորոնք մարդկութեան պատուոյն համար պէտք է մոռնալ, այլ զոնբաղդաբար երբէք պէտք չէ մոռնալ։ — Երբ Ներսէս վախճանեցաւ, Ռուսիա ուզեց որ իր յաջորդը Թուրքիոյ եպիսկոպոսաց մէջէն ընտրվի։ Թուրքիոյ Հայերը ձեռք առնելու առաջին միջոց մը պիտի ըլլար այս, եւ հաւանական էր որ՝ Թուրքիոյ եպիսկոպոսի մը կաթուղիկոս ըլլալէն ետքը, իշխանութիւնը մօտէն եւ ուղղակի կերպով կրնար ծանր չիգար Թուրքիոյ Հայոց։ Այն ժամանակները դեռ ազգային ամեն իշխանութիւն մէկ քանի ամիրաներու ձեռք ամիրափված էր։

Այս ամիրաները գաղտագողի ժողով բրին ու շինծու ընտրութիւն մը ընելով Թուրքիոյ առաջնորդութեանց կողմէն Մատթէոսի անունը նշանակեցին։ Մատթէոս կաթուղիկոս եղաւ, եւ Ռուս զօրապետ մը որ երբեմն Հայ է եղեր, զազգն ու կաթուղիկոսը միանգամայն փոփոխելու համար Ռուսիոյ Տէրութեան կողմէն հրաւիրակ եկաւ ի Պոլիս։ Վերոյիշեալ ամիրաները ժողով կազմեցին կաթուղիկոսին ու զօրապետին հետ, եւ զօրապետին ուզած կերպովը պայմանագրութիւն մը գրեցին պատրիարքին տուին։ Պատրիարքը այժմու սրբազան Գէորգ կաթուղիկոսն էր։ Պայմանագրութեան մէջ երեք գլխաւոր կէտ կար, պատրիարքին ամեն տեսակ հոգեւորական գործոց մէջ կաթուղիկոսէն կախում ունենալը, Էջմիածին ընդհանուր Սինոդ մը գումարվիլը ազգային եկեղեցական վարդապետութեանց արարողութեանց ու ծիսաց մէջ հարկ եղած փոփոխութիւններն ընդունելու համար, եւ կաթուղիկոսին կողմէն գործակատար եպիսկոպոսի մը Պոլիս գալ նստիլը։ Գէորգ կաթուղիկոսը իր իրաւանց շատ նախանձախնդիր անձ մըն էր։ այս պայմանագրութիւնը չուզեց ստորագրել, եւ վերջապէս շատ մը փոփոխութիւններ ընելէն ետքը յանձն առաւ ստորագրել։ Այլ ըստորագրածն ալ շատ էր։ Այս պաշտօնական գրութիւնը մինչեւ այսօր պաշտօնական կերպով հրատարակված չէ։

Մատթէոս առանց վառքով Ռուսիա ուղեւորեցաւ, այլ շուտ խզուեցան աչքերուն պատրանքը։ Շուտ հասկցան իրենց պատրանքը զինքը կաթուղիկոս ընողներն։ Նոր կաթուղիկոսը ի՞նչ պայմաններ որ յանձն առած էր ի Պոլիս, տեսաւ որ ազգը բոլորովին հակառակ է անոնց՝ օրագիրները ազատակ վերուցին, նոր սերունդը իրար անցաւ, ինչ որ գաղտնի պիտի մնար խայտառակեցաւ, եւ այս ընդհանուր ճնշման ներքեւ անճրկեցաւ մնաց խեղճ կաթուղիկոսը։ Այն ատեն երկու թուրին մէջ մնացած՝ իր պաշտօնն ու պարտաւորութիւնը յիշեց, ու երես դարձուց Ազգին ու եկեղեցւոյն ամենայն վնասակար առաջարկութենէ։ Իրաւ՝ զինք ալ երես չըգտաւ Ռուսիոյ կառավարութենէն, եւ կայսեր ներկայանալու պատիւն անգամ չունեցաւ։ այլ հոգ չ'ըրաւ։ Բայց երբ առանց Ս. Աթոռին գիտութեանը ուղղակի Ռուսիոյ կառավարութեան կողմէն գրուած հայ առաջնորդ մը Այվազովսքի Գաբրիէլ եպիսկոպոսը, ինք փոխել ուզեց, եւ Ռուսիոյ կառավարութիւնը պահեց զայն, երբ ազգային եկեղեցւոյ ու Ս. Աթոռին իրաւանցը վրայ այս մեծ բռնաբարութիւնը տեսաւ, այն ատեն զգաց թէ ի՞նչպէս Հայոց եկեղեցւոյ անկախութիւն ըսուած բանը սին խօսք մըն է եղեր միայն, եւ իրաւունքը խաղալիկ։ Ուրիշ առաջնորդ մը, Զալալեան Արգիս եպիսկոպոսը, հասարակաց կարծեաց առջեւ գլխանելով ազգային գործերէ բոլորովին հեռացնել ուզեց, եւ տեսաւ որ Զալալեան իրմէ ալ բոլոր ազգէն ալ աւելի զօրաւոր է Տէրութեան առջեւ։ Եկեղեցւոյ անկախութիւնը, Ս. Աթոռին իրաւունքը, կաթուղիկոսին իշխանութիւնը մէկ պայմանէ մը կախում ունի եղեր. այն է Ռուսիոյ կամացը գործիք ըլլալ։ Ոչ Ներսէսի արիութիւնը ունէր որ մոքառէր ակրութեան դէմ, ոչ ալ այն անիսկութիւնը ունէր որ փառասիրութեան համար Ազգն ու եկեղեցին ծախէր։ Իր անկարողութեան վիճակին մէջ իր վշտացը մէջ ծալուեցաւ, իր կոնդակներուն ու նամակներուն ներքեւ միշտ կ'ըստորագրէր, «վշտալի Մատթէոս կաթուղիկոս»։ Այս վիճակին մէջ Ազգին համար անօգուտ մարդ մը եղած էր, իսկ Ռուսիոյ համար մանաւանդ թէ վնասակար, վասն զի իր վիշտերը իսկ բողոք մըն էին Տէրութեան ընթացքին դէմ։ Այս վիճակը չէր կրնար տեւել։ Մատթէոս կ'ուզէր հրաժարիլ՝ չէր կրնար։ Զինքը բանի հրաժարեցնել եւ տեղը ուրիշը դնել, այն ալ սնկարելի էր։ Մտը լուծեց կնճիռը։ Մատթէոս կաթուղիկոսն ալ վախճանեցաւ։ Ռուսիա իր յատակագիծը չըփոխեց, ուզեց որ դարձեալ Թուրքիոյ եպիսկոպոսներէն մէկը կաթուղիկոս ըլլայ։ Մատթէոսին հետ չըյաջողեցաւ, զի նա աւելի վեհերոտ էր քան թէ փառասէր։ Պրուսայի առաջնորդ Գէորգ եպիսկոպոսին վրայ տեսակութիւններ առած էր, եւ Մելիքով զօրապետը իրեն հետ տեսնված էր ի Պոլիս։ Բայց Թուրքիոյ հայոց վարչութեան ձեւը փոխված էր։ ազնուապետական ձեւին յաջորդած էր Սահմանադրական ձեւը, ոչ եւս Ազգին գործերը մէկ քանի ամիրայի ձեռք մնացած էին, եւ կաթուղիկոսի ընտրութիւնը Ազգին երեսփոխանաց ժողովոյն ձեռքովը միայն կրնար ըլլալ։ ուստի առջի պէս դիւրին չէր ուզած կերպովը ընտրութիւն ընել։ դիւրին չէր, բայց կարելի էր։ Ա՜ռ՝ զ, երեսփոխանութիւնն ալ կրնայ խաբվիլ եւ մէկ մարդ մը կրնայ ժողով մը հրապուրել։ Անոնք որ ազգին վստահութեամբը կը բարձրանան, ծանր պարագայի մը մէջ չատ անգամ այդ վստահութիւնը չարաչար կը գործածեն։ Պոլսի երեսփոխանական ժողովը քրէէից առաւելութեամբ Գէորգ եպիսկոպոսը ընտրելի նշանակեց Թուրքիոյ Հայոց կողմէն։ Ի զո՞ւր աշխատեցան Ռուսիոյ լուսաւորեալ Հայերը, ի զո՞ւր մինչեւ անգամ պատգամաւոր ղրկեցին ի Պոլիս զայս ընտրութիւնը արգիլելու համար, ի զո՞ւր մէկ քանի հեռատես անձինք Պալաժէնեանի խնդիրը յուզեցին, ուրիշներ այն խնդիրը խղդեցին ու Գէորգ եպիսկոպոսը կաթուղիկոս եղաւ։

Զենք յանկնիր մեր քննադատութիւնը տարածել մինչեւ այն անձին վրայ, որ այսօր Ազգին կաթուղիկոսն է։ Ազգին ընտրեալը կը յարգենք, եւ իր պաշտօնին առջեւ ակնածութեամբ կը խոնարհինք։ Մրատդիր կը խոստանինք նաեւ որ, նոր կաթուղիկոսը Ս. Աթոռին փառքը աւելցուց Ռուսիոյ տէրութեան առջեւ, վեհապատ Ազգաբանդը կայսրը վինքը մեծ պատիւներով ընդունեցաւ, բոլոր կառավարութեան նախարարները մեծարեցին, Ազգին նիւթական շահուցը վերաբերեալ բրած առաջարկութիւնները, սիրով ու փութով ընդունելութիւն գտան, եւ Ռուսիոյ կառավարութիւնը ինքզինքը պարտաւոր կը ցուցնէ կաթուղիկոսին ամեն ուզածը կատարելու։ Ասոր փոխարէն ուրիշ բան չը պահանջէր կառավարութիւնը կաթուղիկոսէն, այլ թէ այն ալ իր ուզածը կատարէ, եւ իր ուզածը առ այժմ ուրիշ բան չէ, բայց եթէ կաթուղիկոսին իշխանութիւնը ընդարձակել ու տարածել. ասի կաթուղիկոսին ալ ուզած բանն է անտարակոյս։ Ասոր համար ի՞նչ պէտք էր ընել։ — Ինչ որ Մատթէոս կաթուղիկոսին ընտրութեան ժամանակը առաջարկված էր ու Գէորգ պատրիարքէն չէր ընդունված։ կաթուղիկոսին կողմէն եպիսկոպոս մը նրատեցնել ի Պոլիս։ Ահա՛ այս պաշտօնը յանձնուեցաւ Զալալեան Արգիս եպիսկոպոսին։

* * *

— . . . Էֆէնտի.

1868 սեպտ. 5 Իպրայիլ.

Մուգատէմ 652 նիւմէրօյու Մանդու�մէնիզտէ, սապրդ Իպրայիլ քահանասը, Դայսէրիսէլի տէր Կարապետն պիր մէքթուպունտա, պուրանդն եկեղեցիսի իմանէսինէ տայիր թանդին իլէտիդի հիսապը կէօրմիւշիւզ. հայ պու. քի մէրգում քահանայ խաթէտիկի կիպի գարամը հիսապ իլէ միլլէթ ազճէսինի քէնտիսինէ հաղմ իմտիրիլմէյէճէկլինի թէքրար իսթարէն սօնրա, սօրարը տէր Կարապետ քի, նէ՞ ճէսարէթ իլէ այնի հիսապտա 1739 զուրուշ միւսիւ Անտօն եէտի իլէ թէսլիմ գայտ իթմիշ տիր. միւսիւ Անտօն ատտիկի ատէմտէ եկեղեցիմիզին ազճէսի պուլունտուղու տաիի խապէրիմիզ օրմատրը հայտէ, նէչը իթտիկի հիսապտան անճակ մայիմանթ քէսպ իտէրէք, մէսպաղը մէկպուրու չէնա ատֆայէր միւսիւ Անտօնտան թալէպ իթտիկիմիպտէ, պէնտէ ապճէ եօզ ճէվապտանտան պաշկա պիր չէյ արմամըշրզ. թարիֆէ հաճէթ օրմահարապ մէգքիւր թէրաքիւմ օլունան իսանէլէր թէմամ պիր սէնէ պիր, միլլէթտաշլարըմըզ մէգքիւր ապճէլերի Խպրայիլ եկեղեցիսինէ՞ մի, եօխտա ատր Կարապետն եախօտ բէֆիկլէրին քիսելերինտէ թէլէֆ օրմասը իշին մի վերտիլէր. նիհայէթ մէրգում բաբասրն հալինէ էսէֆ իտէրէք ատրիպ քի, քէնտի մէնֆատանը գուլլանտրզը չէթին ալիճէնապլըղընն նրսֆը դատարրնը պարի բուհանի ապիզ վապիֆէլերինտէ կէօրմիշ օյտա իտիք. ենինէ իֆթիրիսար իտէր իտիք. պու. օ բաբասարը քի սրբազան Պատրիարքանան բուիսանթ ալմըշրմ տէյիպ, եալընըզ մէնֆատանը իչին միլլէթի գանարրարագ սուրբ պատարագ թագտիս իթտիր էվին օտասրնտա, պու կիւն գարը գօճաեն. . . իգամէթ իտէյօրլար. իշթէ մէգքիւր խանէյի էլեէմ պու հալտէ կէօրտիկիմուգտէն պաշկա, պու պագտէ էճնէպլիէրէն տիմէտիրիկիմիպտէ պիր մէվլա պիլիր, վէ շուրասրնրտա ուհութմանալրմ քի մուտախէրէն իսիտէն թահգրգրմրզա կէօրէ, սրբազան Պատրիարք հայրրմրզ իսանէ տէրուհնտէ Սուրբ Պատարագ թագտիսի իշին, հիչ պիր վագթ բուիսանթ վիրմէտիկի մէսմուիմիզ օրմուշ սուր. էկէր պուրատա միլլէթիմիզտէ մէգհէպճէ միւթէպէր պիր իթիգատտի վար իսի, էքսէրինին ինգրրագրնա սէպէպ վէ վասրթա տէր Կարապետ տիմէք տիր. արթըգ պու տէր Կարապետ մէսէլէսինի հալի իյէ Բաթրիարքանէ վէ Կրօնական ժողովոն թէհէսսիսինէ իհալէ իտէրէք, իճրաէրինի անիգանէ միւսթէտա իտէրիզ.

. . . միւլլիթ. պէօյլէճէ մէգքիւպումուզու զալէթանրգտա տէրճ իթմէնիզի ըէճա իտէրիզ.

Աբեր Յակոբ

Շէրինեան Սոտոմոնեան

— . . . Միւլլիթ.

Էրզրում 31 հոկտեմբեր 1868

Պէլատիզին միլլէթ մէզարլըղը մնատանի իչին, կէրէք Գաթոլիք վէ կէրէք միլլէթիմիզին միւթէպէր զաթլարը, մահքէմէմիզ տիվանրնա ճէլպ օրնարագ, թարաֆէյնին օլ խուսուսատ իթտիքլերի ճէվապլարը տիյնէմիշ, վէ հէր քէսին ճէվապլարը օնլարտան իպտարէթ օլատուղուն, Մասիսին օգոստոս 31 թարիխի վէ 864 նիւմէրօյու հաֆթալըգ նիւսխէսինտէ պիթարաֆլըղա բրիւտթէն եազմըշ իտիք։ Լաքին պու տէֆա, Մէճմուայի Հավատիս զազէթասրնրն 176–177 վէ 178 նիւմէրօյու ուֆագ նիւսխէլէրինտէ պուրատան եազըլմա վէ իմզասը սէթր օրնատուտուղու հալտէ, գաթոլիք դալէմինտէն չըգմա պիր մէքթուպ միւթալաա կիւզարըմըզ օլտու քի, կիւեա եազտըղըմ մէքթուպ, հագրգաթը հալտէն պայիա պուլունմագտա, վէ եախօտ մէգքիւր մէքթուպուն գավլինճէ, Լուսաւորչական էրմէնիլէրէ խայրը պէր բարչա օրմուշ օլտուղունատան, հիտտէթլէնէրէք գալմի էլէ ալմըշ, վէ հագրգաթը հալի պէեան իտէրճէսինէ, օրատա սէօյլէնէնլերի այնիյէ եազմըշտը։ Պէզ, քէնտիսինին նէ տէրէճէ հագրգաթ բուհունա խրատէթ իտէր պէր քիմսէ օլտուղունա զաթէն պիլէրիզ։

Մէկկրչի 1865 դեկտեմբեր 23 տէ Հինճք գարիյէսինտէ վուղուա կէլէն ճինայէթ հագդընտա միլլէթիմիզ թարաֆընտան միֆթիթիշ կէօնտէրիլէն վարժապետին դալէմէ ալտըղը բաբօրթօեռ տասի թէքրար պի թարաֆանէ սուրէթատ ճէրհ իտէն քէնտիսի տէյիլ մի տիր։ Լուսաւորչականլար, կէլին վէ կիւվեյինէ զէհիրլի ըսրա եէտիրմիշ-

լէր ։ վէ պունա տախի իսպանի իքիսինին Եիւրէյի պուլմնրպ գուսմուշլար տրը ուէյէն մէկէրչի Եինէ քէնտիսի ամէլ մի տիր ։ Ամէպա շիմտի օլ լաբաեը քէմմ եէտէրլճէք տիր ։ Վէ պունտանա պաշգա , կիւեա լիվամրզ մէճլիսի , սէնէ ՀՅՄՅ շապան թարիխլէ թէրթիպ իյլէտիկի լայիհա , ճինայէթէ թարաֆկէրլիք իտէն վարմ ապատին եաբտըղը բաբօթեա միւթապրգ եաբըլմրզ աբը ։ Զանն իտէրիմ քի , խօնտախճեան Պեարա էֆէնտինին վէ Ստեփան ազանրն թաատրգ իթիքլէրի օլ լայիհաեը քէնտիսի տախի օգումուշ տուր ։

Սահիպ մէքթուպ պիզի զէվգէնէր տիերէք քի , էկէրչի Պաճոյճ օրաեա իշլեթմէյէ կէլմիշ իտի իսէ , օրաստա հաշրը պուլունան 4 նէֆէր Գամթալիքլէրի կէօրմէտի մի , վէ էկէրչի կէօրմէմէք իչին կէօզլէրինի գաբամրշ իտի իսէ , անլէրին եիւքսէք սէսլէրինի տախի իշիթմէտի մի ։ — Սահիպ մէքթուպ , սէօյլէտիկին Գամթալիքլէրի կէօրսիւք վէ սէսլէրինի տախի իշլեթիք , ատյէլ եաբրնրզ օնլարրն սէօյլէտիքլէրինի , իլլա մէճլիսին իքի տէֆա թէճէմմիւնտէ տախի սէօյլենէնլերի պիր ուճատան օ պիր ուճա գատար տիյնէտիքտէն սօնրա , հէչ պիր լագըրտրեը էքսիլթմէեէրէք իշթէ պուրատա նէշր իթտիրերզ. սիզ՝ պիզ իմ էվվէլքի եազըրգլարրմրզը պունուկլա թաթպէգ իլէ , պագրնրզ քի , մանէալարրնտա հէչ պիր ֆարգ վա՞ր մրտրը ։ Պունու օգուտուգտան սօնրա , շունու տախի բէճա խուէրիզ քի , օլ պիթարաֆանէ տէտիկինիզ եազըլըշլար իւզերինէ պէեան իթտիկիմիզ միւթալէաթը տախի տիյնէյիպ , հագրգաթը հալ տէտիկինիզ քէտֆքէյի նագլիյէթլերինիզ ին ույտուրմա չէյլէր օրտուզուն անլատարնրզ ։

Պ—յ՚ . Մէրզիֆոն Գիւլէրէ Հոֆէքնոտ օլ՚ն էր ՐԷՏՏԱ 1868 յ—ԼԷ 30 .

Խալամ .	Էրմէնի .
Մ—ովէն դէ բէյէ	Ա—ՄՆԵՐԴ ՀԷՏԷԼԷ Տ .
Մէ—ՖՐԷ Եֆէնտի	Գրիգոր Բաբա
Նայէդ Եֆէնտի	Դանիէլ Եֆէնտի Խա-
Էմին դէ	ճանց
Ազդոտրաղէ դէ	Հաճի Յովսէփ աղա
	Տէօտէճեան
	Կոբոտէ աղա Մանուէ .

Գամթալիք . Բուժ .

Ա—ՄՆԵՐԴ Ապեքան	Նուրէ Եֆէնտի
Եղնիկոտոս	Հօճա Դիէօլ
Գրիգոր Եֆէնտի	» Լ—ՆԵՐ
Պեարա Եֆէնտի Խաճ-	
ատուրեան . Ղարեան —	
ՆԵՐ . Ղ—ՆԵՐ—ՆԵՐ	

Իրզվէթլու մուավին պէյ . էվվել էմիրտէ թարաքը սէտարէթբէնահիլէրինտէն վ իրայէթբէնահիյէ կէօնտէրիլէն էմրի ալիյի մէճլիստէ դրաամ իյլէտիքտէն սօնրա , անրն մէտալինի մէճլիս ապալարրնա իյզահ իտէրէք , զամրը սատարէթբէնահիլէրի ատտի մուավին , պէլտէմիզ ին Էրմէնի քիլիսէսինին դուրպինտէ օլան մէզարլրդ իչին սիւսլ իտէր քի , օլ մէզարլրդ գա՞նդի միլլէթին միսամագիլ հուգուգու տուր , Էրմէնի՞լէրին , Բումարրն եօխատ Գամթալիքլէրին ։ —

Դանիէլ էֆէնտի . — էֆէնտիմ , Էրմէնիլէրին էսկիտէն պէրու պու պէլտէտ իդամէթ իթմիշ օլմասը , վէ մէզարլրդն քիլիսէվիզին գուրպինտ վ անրն պիր հավլուտու մագամրնտա պուլունմասը վէ Էրզրումուն քէտֆքէյի էհալիսինին , ումումէն անր ։ Էրմէնի մէզարլրդը ։ թէմամիյ իյլէմէսի խուտուսլարը , մէզքիւր մէզարլրդն Էրմէնիլէրին հագդը սարիէի խուտկինի իսպանի խէրլէր ։

Միւֆթի էֆէնտի . Բումարտ տախի էսկի պիր միլլէթ տիր ։ Նէ՞ տէրսինիզ , օնլար տախի մէզքիւր մէզարլրդտան պիր հիսէյէրի վա՞ր մր եօխատ եօգ մուտուր . սօնրատան միֆթի էֆէնտի Եորկի էֆէնտիեէ խիթապէն , (Բումարտ երեսխանը) սիզ՝ ին տախի օլ մէզարլրդտան պիր հիսէնիզ վա՞ր մր արը տէտիքտ , մերգում տախի , էվվէթ , չինքի էվվէլտէն պէրու , ճէնազէլերիմիզ է , օլ մէզարլրդն , քիլիսէսիզ թարաֆընա տիւշէն ուֆագ պիր հիսէսինտ տէֆն իթտիրմէ.քտէյիզ տէյի ճէվապ վերտի ։ Պատէհու Նայիպ էֆէնտի , Էրմէնիլէրէ խիթապէն , Եօրկի էֆէնտինին սէօյլէտիքլէրինի ինշիթտինի՞զ մի , պունա գարշը պիր ատեէճէքլէրինիզ վա՞ր մր արը տէր ։

Սուլթանորդ վէքիլի . չինքի Բումարրն էվվէլտէն պէրու Էրզրումտա մէզարլրդմրզատան պիր ազ ուզագտա պիր քիլիսէլերի վար արը , վէ քէնտիլէր տախի , խրիսթիանլրդն իդթիզասընտան պուլունան մուհապէթի վէ իլթիֆատթա Էրմէնիլէր իչ մուտ մէքտ իրմ . իմտի էկէրչի պունտան պէօյլէ տախի քէնտիլէր այրը պիր մէզարլրդա մագիք օլմադա արզու չէքմէզլէր , վէ օլ ուֆագ պիր քէօշէտ ճէնապէլերինի տէֆն իթմէքլէ իքթիֆա իտէրլէր իսէ , Էրմէնիլէր , տախի պունա գարշը գոյմազլար ։

Պիւթիւն մէճլիս ազալարը . իմտի պու պէօյլէ օլտուգու հալտէ , Բումարրն իլէ օլան մէսէլէ հալլ օլուպ պիթմիշ օլտուգունտան , իմտի իշ Էրմէնի վ Գամթալիքլէրէ գալրը ։

Տէվամ .

ԻԼԱՆԱԹ

ԹԷՆՊԷԼԷՐԻՔ

Մէկքիւր իսմտէ օլան թիսալէ պարլթարարը ապագ , կէրէք քիթապճրլարտա , վ ապէլիտտա Իսմանպօյտա Սիմպիլ ի իս խան ալթրնտա Գամֆաֆեանլար ատիք քեանրնտա , վ գագէթա սատիրճրլարրմրզ եանրնտա 5 էր գուրուշա սատրմագտա տրը ։

ՏՕԳԹՕՐ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Տօգթօր Գալուստեան էվվէլքի խանէսինի թէրք իլէ , եինէ Պէյ-օղլուտա , Ինկիլիզ սէրաեր գարուտուտան աշաղը կիսիլիր էքէն , մէկքիւր սէրաերն տիվարը գարշը պրասընտա , Համալպաշը սօգաղընտա վագը 68 նիւմէրօյու խանէյէ նագլ իյլէմիշ տիր ։

ԹՇՈՒԱՌՔ

Իչպու մէշհուր քիմապրն իս չեն նճիւ ճիլսի պասբրդ կէլմիշ օլմայն , մի շթէրի օրան գամթարրն կիսիպ Քումբարխանտա Տէտեեան Արգիա ազանրն մագազասընտան տրմարարը իրան օրտնուր ։

ԿԱՐՈՑ

ԿԱՄ ԱՄԷՐԻԿԱՆ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՑ

Հ—մ—ա—ա պ—ա—մ—ՐԷ—ն Կ—բ—ղ էէ—ա—ն ե—էրէն ֆ—ր—ծ—ա—ՐԷ—ան կ—ր—ղ ա—վ—էց—ա—ն—ղ ֆ—ա—էէն պ—ե—ա—ղ մը ։

Կը գանուի Մէրճան չարշը թիւ 88 Մարգարեան Թերով բէի Համազգային գրատունը եւ ամէն գրավաճառաց քով։

Գին 60 փարայ ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ռ—ղ—ն—ֆ—էր ։

Կը գանուի Մէրճան չարշը թիւ 88 Մարգարեան Թերով բէի Համազգային գրատունը եւ ամէն գրավաճառաց քով։

Գին 2 գուրուշ ։

Կրուսագէմամ վագը Ս . Յակոբ մանասթիրրմրզ թատպասանէսի , գուհուրա կէլմէ քամ օլան էսէրլէրիյէ , հէմ ատվամ իւզրէ պուլունտուզունու , վէ հէմամ կիւնտէն կիւնէ իլերու կիթիմէքամ օլտուգունու իսպանի իյլէմէքամ , վէ շիւբհէսիզ պիզիմ կիպի չօղլարրն տախի մէմնունիյէթինի պատի օլմագտա տրը ։

Մէզքիւր մանասթիրրտա 1869 էնէսի Օրացոյցու պու սէնէ տախի բէք թէմիզ սուրէթամ թատպ օլունարագ կէլմիշ օլմաղին , Գալաթատա Ս . Լուսաւորիչ գիլիսէսի աշաղը գարուտա իթթիսալինամ եէնի այբլան քիսապթը մաղազասընտա 60 ար փարաեա սատրմագտա օլտուգու , վէ չօգ ալանլար իչին եիւզամ 10 —15 իքրամ տախի օլունտաճագը իլան իտիլմէքամ տիր ։

ԵԷՆԻ ԸԱԳԱՄ ՀԵՏՎԷԼԻ

ԵԱԹՕՏ

ՁԱՐՊ ԴԷ ԹԱԳՈՒՄ ՀԻՍԱՊԼԱՐԸ ԻԶԻՆ ԳՕԼԱՑ ՈՒՏՈՒԼ

Հէր ատամ իչին բէք ֆայիտէլի վէ բէք իգթիզալը օլան պու քիթապ , վէ տահա տօղրուտու ճէտվէլ , զանն իտէրիզ քի իլք ամֆա օլարագ , Ռուբէն ազա Քիւրքճեան թապասանէսինամ պու տէֆա թէմիզճէ թապ իտիլէրէք , Ճշար զուրուշա սատրմագտա պուլունմուշ տուր ։

Մէզքիւր ճէտվէլ պիր ատամն եանընտա պուլունտուգու թագտիրամ , պիր քէրրէտէն թա եիւզ քէրրէյէ գատար , պիր , իքի , իւշ վէ սայիրէ վէ սայիրէյէ թատօգուզ եիւզէ վարընճատա գատար զարպ վէ թագսիմ իթմէքլիյէ , վէ թէտի եէրամ եօրուլմագրդա , վէ եանկրզ օլտու շիւրհէսինէ զահիպ օլարագ թէքրարէն զահմէթի չէքմէքլիյէ ասլա հուճաթ դալմագսրզը , իսթէտիկի եէքիւնի գօլայճա պուլապիլէճէկինամ շիւրհէ եօգ տուր ։

Պու ալէմտէ հէր քէս իչին էն պիւյիւք վէ էնատ սէրմայէ վագրթ տիմէք օլուպ , վէ մէզքիւր քիթապ իլէ իսէ , հէր քէս խայլիճէ վագրթ գագանմրզ օլուճագրընտան , ազ չօղ , ազաճրզ իչ իչինամ պուլունան ատամլարրն , մէզքիւր ճէտվէլէն բէք չօգ իսթիֆատ խտրպ վէ մէմնուն օլուճագլարը թատպիի տիր ։

ԻԼԱՆԸ ՄՈՒՇԻՄՄ

Է՛ՎՐՕՊԱՆԸՆ ՀԷՐ ՆԷՎԻ ԲՈՒԱՆԳՕ ՊԻԼԷԹԼԷՐԻ

Մ . Ճանէթօ , Է՛վրօպանրն վէ Բուսիանրն պագը մի թէպէր պանքէրլէրի իլէ ուզատարագ , գինտրրաէքի ճէտվէլտէ կէօրիւլտու կիւ վէճէրէ , պաշ լրճա վէ էն պեհատէ սաղը օրարագ կիւնտէրին իսթիգրազարրն սաբ պիլէթլէրինտէն կէթիրլթմիշ , օ , ուպ , սաթրն պանրարա , սօնրատան սամմագ